

SOLIA

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC

Red. și Administrația:
Str. Gh. Barițiu No. 2,
Telefon: No. 14 - Orăștie.

Apare săptămânal sub îngrijirea
unui comitet de redacție,
Director: Dr. ALEX. HERLEA

ABONAMENTE:
pe 3 luni 30 lei — pe 6 luni 60 lei — pe 1 an 120 lei.
pentru țărani 50 lei pe an, pentru Inst. și Aut. 200 pe an
EXEMPLARUL 2 LEI.

MARE PRAZNIC național la Alba-Iulia

In ziua de 14 Oct., serbătoarea cuv. Paraschiva se desvălește la Alba-Iulia monumentul ridicat în amintirea eroilor mucenici Horia, Cloșca și Crișan.

Acest eveniment constituie o adevărată serbătoare națională pentru toată românia, dar mai ales pentru poporul nostru din Ardeal, — la care, cu toții, trebuie să luăm parte, ca să arătăm streinilor că ne cinstim mucenicii naționali și ca să dovedim celor cari mai nădăduesc în revenirea unei stăpâniri asupritoare, — că solidaritatea noastră națională și conștiința drepturilor noastre și a dragostei pentru acest Ardeal își are rădăcinile în pământul udat și sfințit de sângele eroilor și a mucenicilor naționali.

Cine a fost Horia, Cloșca și Crișan

Mucenicii eroi, a căror amintire sfântă se fixează în monumentul dela Alba-Iulia, au fost trei țărani iobagi, de prin ținuturile moșimei Zarandene, cari nemai putând purta jugul asupririlor și a năpăstuirilor venite dela grozii și slujbașii unguri, stăpânii de atunci ai Ardealului, au avut curajul să se ridice împotriva lor și să îndemne și pe ceilalți frați ai lor să-i urmeze, organizând revoluția dela anii: 1784—1785.

Revoluția lui Horia a avut o mare însemnătate istorică: pentru că a fost precursora marelui revoluții franceze, care la anul 1879 a dărâmat, definitiv regimul feudalismului; și pentru că Horia, prin această revoluție a urmărit nunumai o mai bună viață omească pe seama sa și a țăranilor iobagi din Ardeal, ci a anunțat simplu și hotărât formula drepturilor poporului românesc asupra pământului ardelenesc.

Dela data revoluției lui Horia ungurii din Ardeal au înțeles, că pământul Ardealului nu e a lor, iar iobagii români și-au mărturisit pe față gândul, că acest pământ este românesc. Acest gând a încolțit în sufletul conștiinței românești ardelenice și a crescut în forma programului politic, cunoscut și înbrățișat sub numirea de „programul partidului național din Ardeal“.

Dela revoluția lui Horia se socotește începutul luptelor naționale ardelenice care, la 1918, au recoltat biruința libertăților naționale și faptul suveranității românești asupra Ardealului.

Din aceste sumare considerațiuni se vede, că de ce suntem dator să participăm la serbările inaugurării monumentului ridicat în amintirea și pentru proslăvirea acestor eroi mucenici ai neamului nostru.

Afară de acestea însă, noi mai avem și alte motive importante, cari ne determină să îndemnăm la participare.

Pentru ce mergem noi la Alba-Iulia?

Gândul ridicării unui monument țăranilor iobagi Horia, Cloșca și Crișan l'au avut dl Iuliu Maniu, care la 1934 a rugat pe fruntașii ardeleni, ca să constituie un comitet în acest scop. D-lui Iuliu Maniu îi revine, prin urmare, frumosul gest de atențiune față de eroii răsmeriței din 1784—5. Înăptuirea acestui monument este înăptuirea gândului D-lui Iuliu Maniu, iubitul nostru conducător.

Actualul monument este ridicat sub îndrumarea și conducerea „Astrei“, acest așezământ de cultură, care cu fidelitate cultivă și păzește comorile vieții noastre culturale pentru propășirea poporului nostru, ce-i drept cu sprijinul material al guvernului, dar anume înlăturându-se blazoanele politice ca să poată participa toți românii. Serbările acestea, prin urmare sunt naționale, unde noi ne prezentăm în conștiința solidarității naționale. Și, în fine, noi chieăm la aceste serbări pe țăranii județului nostru, ca alături de D-lui Iuliu Maniu, care va fi prezent la aceste serbări, să ne mărturisim nețărmuritul nostru devotament pentru tot ce-i țărănesc și pentru cauza dreptății țărești a căror întâi mucenici și eroi au fost Horia, Cloșca și Crișan.

Să mergem deci, la Alba-Iulia în ziua de 14 Octombrie c. serbătoarea înălțării lui HORIA, CLOȘCA și CRIȘANI

D-nul Mihai Popoviciu s'a reîntors din streinătate.

Președintele partidului Național-Tărănesc și al organizației jud. Hunedoara Dl. Mihai Popoviciu după o cură mai îndelungată de îngrijire a sănătății, s'a întors din străinătate deplin sănătos și îmbors-pătat în puterile-i sufletești și trupesti, ca să primească iarăș greua muncă a conducerii și îndrumării, cu înțelepciune, a vieții politice a partidului nostru.

Il urăm tot binele și sănătate spre binele neamului și a partidului.

Noi, din județul Hunedoara, folosim acest privilegiu, ca să-i manifestăm deosebita dragoste și să ne mărturisim încrederea și devotamentul față de D-sa.

Expoziția camerei de agricultură la Orăștie.

Duminecă în 4 Oct. c. s'a inaugurat în sala festivă a hotelului Central din Orăștie expoziția de produse agricole a camerei de agricultură din Deva.

La serbarea de inaugurare s'au ținut discursuri și a participat lume multă din rândurile intelectualilor. Tărani au fost mai puțini la serbare. În schimb însă, s'au putut vedea frumoase produse agricole expuse de țărani noștri harnici din Orăștie și jur.

Lăudăm diligența organizatorilor și apreciem gândul bun de a stimula hărnicia țărănească prin astfel de expoziții, cari sunt o adevărată școală de îndrăgire a culturai și ameliorării produselor agricole.

Nu putem să nu remarcăm faptul că dl. Prefect a ținut să fie absent de la solemnitate, în schimb însă a onorat expoziția în ziua următoare cu un chef monstru, care a făcut furor în Orăștie.

Oligarhia Liberală.

Partidul Național-liberal în tot timpul a guvernat această țară numai sub puterea teroarei și prin amenințările ce le făceau alegătorilor în preajma alegerilor, spre a schimba voința sufragantului electoral dela sate.

Ura cea mare se îndrepta asupra frunzișilor organizațiilor adverse spre a-l intimida și a-l derata dela ideile lor curate.

Ce vor să facă domnilor liberali din aceste suflete curate ce tânjesc în satele noastre românești? În loc să creeze oameni conștienți de rolul lor în viața acestui stat, în loc să facă oameni de activitate, oameni de muncă și economie spre a-și creia gospodăria model menite a atrage ochiul streinului călător prin satele noastre, în loc să vină cu un sprijin în ajutorul lor spre a-i încuraja în creerea gospodăriilor sătești, trăsind în sufletul țaranului român spiritul de emulație, în loc să contribuie la perpetuarea muncii naționale, caută pe orice cale spre a le știrbi personalitatea și a înrădăcina în sufletul lui, una, minciuna și invidia, fapte ce sunt streine de sufletul său.

Aceste procedee liberale, în această ultimă guvernare, a încoronat partidul liberal cu marea coroană de lauri, putând fi supranumiți ca maestrul oligarhiei în acest stat.

Alegerile recente, i-a făcut a înțelegi toate armele mârșăveniei în contra adversarilor politici cari nu au binevoit ai onora cu sfântul vot în favoare candidaților liberali, conducând compania electorală în favoarea partidelor de opoziție și mai cu seamă în favoarea partidului național-tărănist care dispune de o compactă masă electorală în viața satelor.

Unul din procedeele cel mai scârbos, de care face uz partidul liberal, este al executării silite, metodă pe care îl întrebunțează în orice moment, ba în unele cazuri chiar eșind din cadrelor legii, călcând în picioare propriile lor legi, pe care le-au votat chiar ei.

Oare cum va fi respectată legea de cel mic și nepuțut, căci cel mai mulți dintre țărani noștri sunt igno-

ranți, dar supuși și chiar dacă în unele cazuri se întâmplă câte o infracțiune de lege, cel ce o provoacă, o provoacă din neștiință și nu ar trebui supus la maximum de pedepsă.

Dar, Doamne! Câți dintre cei ce fac aceste legi la noi în țară, nu calcă aceste legi, pe cari de cele mai multe ori le pregătesc chiar în propriile lor laboratoare ale „păturai cenușii“... ca apoi chiar a doua zi după apariția acestei legi să fie călcate în picioare, fără a se gândi la această pătură țărănească, cari formează arbitrii satelor și cari privind dela distanță spun:

— „Dacă Dl. X om cu putere în țara noastră face fapta curată, de ce nu aș săvârșii și eu, care sunt baci Gheorghe din comuna Sărănci și nu sunt umblat și nu am atâta cap cât are el.“ — Și baci Gheorghe are perfectă dreptate.

Călcări de acestea de legi se fac multe în ținutul Zarandului.

Auziți!... Regiunea Zarandului cu trecutul lui istoric, vitejii moși cari au ținut conștiința națională trează, moși cel cu opincile rupte și cu palmele tozite de munca istovitoare a vieții, moși cari au scris cea mai frumoasă pagină de glorie în istoria țării noastre făcând zidul de apărare în jurul lui HORIA, CLOȘCA și CRIȘAN și a lui AVRAM IANCU îngropând prin fapte și barbăția lor trufia maghiară, astăzi au ajuns a fi victimele erozilor liberale și a sta în pereții goi, pe care se milosivește percepția a le mai lăsa și ochii cu care să plângă sărăcia ce domnește în focul vetei care prin pocnetul vreascurilor pare că ar plânge alături de bietul moș, timpurile de glorie din trecut și suferința ce o duce pe suflet prin ducerea jagului agățat de gât, — jugul liberal.

Voina da câteva din victimele percepției din Buceș din această regiune. Încep cu Blăjeni. Eroii principali ai acestor fapte este domnul percepător Nagă. Poate că centurii acestui articol vor crede că descrierea faptelor s'a făcut cu multă exagerare. Cu toate acestea, deși ar trebui să ro-

șim mărturisind că s'au întâmplat întocmai.

În comuna Blăjeni, locuitorul, Ștefan Ioan a Pascului a avut un proces de contravenție pornit din ură politică, prin care acest locuitor era condamnat nici mai mult, nici mai puțin decât la suma de 7000 lei, pentru faptul că în ziua de 18 Februarie 1936, acest locuitor a susținut candidatura dîni Ghlă Pop ce era candidat pe lista partidului național-tărănist, iar nu pe dl. Romulus Mîcc candidatul liberal.

De atunci s'au scurs doi ani fără a fi supărat de vre-un organ al percepției prin faptul, că Ștefan Ioan a Pascului făcuse apel în contra instanței care a aplicat această amendă.

Faptul că procesul era în curs de judecată, acest locuitor nu a fost forțat la plată, până în ziua de 6 Sept. 1937, când căușad a se revansa pe acest locuitor pentru simplul fapt că este un membru devotat al partidului național-tărănist și președinte de organizație din Blăjeni, Dl. percepător s'a prezentat la domiciliul acestui locuitor în lipsa lui de acasă, unde aflând doi copii, o fată de 10 ani și un băiat de 8 ani, a început a răscoli prin casă luându-i lucrurile de valoare ce le-au aflat, au deschis teșghiaua, de unde, din mărturisirea reclamantului, i s'a luat din bani ce îi încasase pe vânzarea articolelor de băcănie.

Mă întreb, Dl. Nagă? a fost în cadrelor legii căud a săvârșit această faptă? În care articol din legea executării silite există un paravan de scapare pentru fapta săvârșită? Din contră.

Știu că nici unui organ de conducere al destinelor acestor comuni nu li este permis a viola domiciliul unui locuitor ce este absent de acasă.

De remarcat este faptul că la două săptămâni după întâmplarea acestui fapt, Ștefan Ioan a Pascului a fost achitat de amendă, nefiind pasibil de acasă ce i se aducea. Ce dorea Dl. Nagă? Singur pus la cale de unele liberale, căuta ai percepe amenda, ca apoi să-l trăgâne pe drumuri timp îndelungat, spre a se ridica suma depusă la administrația Financiară. Este știut cu câtă greutate se poate scoate o sumă de bani ce se depune de un individ pentru o cauză oarecare.

De cele mai multe ori, nu numai că cheltulește cu drumurile suma depusă dar cheltulește și mai mult și în cele din urmă, cel ce a depus această sumă renunță a o mai ridica.

Profesorul ROMOȘAN trecut la penzie.

Pe ziua de 1 Oct. a. c. a trecut la penzie profesorul de geografie de la liceul „Aurel Vlaicu“ din Orăștie, Dl. Romoșan.

Fără zgomot și fără ceremoniile sărbătorilor de rămas bun de la elevi și colegii, supunându-se legii învățământului, a plecat lăsând locul altuia.

Acest eveniment, pentru opinia publică are importanță, pentru că profesorul Romoșan este întâiul profesor pensionat la Liceul românesc „A. V.“ și e din generația acelor cărturari care în timpul stăpânirii a slujit cu răvnă cauza neamului de la altar iar după unire a îmbrățișat catedra profesorală ca să răspândească lu-

Al doilea caz s'a întâmplat locuitorului Costva Gheorghe I. Teodor din Blăjeni Grosul Deal care este tot un membru al partidului Național Tărănesc. S'au prezentat organele percepției, au ridicat de la acest locuitor două vâi pe care le-a luat la sediul percepției, care este în comuna Buceș. Nu i le-a eliberat de ră după ce sus nimitul locuitor a adus ordin dela administrația Financiară.

Nu știu dacă Dl. Nagă a îndeplinit toate formalitățile cerute de legea executării silite și anume. A fost acești contribuabili avizați prin somații de plată? Dacă da, apoi numai după 15 zile avea dreptul să le facă proces-verbal de sechestrul bunurilor mobile sau imobilele contribuabilului și numai fiind contribuabilul de față putea să-l ridice lucrurile sechestrate.

Dealtfel acești contribuabili mergând la administrația financiară acest ter a dat ordin către percepția Buceș a le elibera lucrurile puse sub sechestrul. Nu mă îndoiesc că această dispoziție a fost luată de administrația financiară găzduind că reținerile contribuabililor sunt întemeiate.

Faptele acestea ar trebui să c'am faceteze în satele noastre curat românești. Este destul de rușinos faptul că de unde locuitorii acestei regiuni înainte se temeau de pana de la chipul jandarmului ungar, astăzi se teme numai când vede tașca percepătorului.

Pe viitor vom căuta a pune în curent organele financiare ale Devei, cu proverbele dlor Perceptori de la sate, cari nu mai au mult până vor ajunge a scoate baciului la licitație cenuga din vatra singura avere ce i-a rămas neștirbită.

Poate să ne întoarcem înapoi și la timpurile fanariote când țaranul român, era tăvălit prin zăpadă și i se puneau ouă fierce la subțioară spre a spune de frică banii pe care li are. Cu toate că astăzi toți suntem români. Ne închinăm la același Dumnezeu vorbim aceeași limbă și suntem conduși de aceleași aspirațiuni, totuși se mai află printre noi și din aceia ce sunt numai cu numele români, sufletul și faptele nu sunt departe de cele le Fanarioților din trecut.

De să-i faci? Așa este la noi. Aceste procedee vedem pe care cel tare și sătul, i-o servește pe tava conștiinței celui slab, nepuțut și nevoios.

Viitorul ne va spune mai mult.

Jean Petrescu — Plat.
Iuv. Blăjeni.

* Alex. Lupeanu Melin

La clinica din Cluj, după grele și îndelungate suferințe, s'a stins ca o lumânare profesorul de la Blaj Alexandru Lupeanu, cunoscut în gazetărie și literatură sub pseudonimul Melin.

A fost un profesor harnic, scriitor popular neîntrecut și redactor al „Unirei Poporului“ de la Blaj. Prin această gazetă trimetea țaranilor acea hrană sufletească, de care însătoșează așa de mult țărani noștri; într'o formă literară așa de frumoasă, că

m'na educației naționale alături de hărnicii profesori ai liceului „A. Vlaicu“, care dă anual cele mai bine pregătite serii de bacalaureați.

Nu la sărbătorit nime la plecarea din școală. Cred că nu-l supără acest lucru pentru că fericirea vieții de pensionar, în aceste serbări i-o vor da, ci, după cum zice Cicero în tractatul despre bătrânețe, — conștiința unei vieți trăite în slujba binei și a dragostei de neam —

Azi noi credem că această conștiință o duce cu sine, în starea de penzionar Prof. Romoșan.

De aceea îi dorim să fie fericit și mulți muți eni ca pensionar.

Dl. Iorga a zis odată, că Unirea Poporului a lui Melin este cea mai bine redactată gazetă pentru popor.

Pleacă dintre cei vii și din câmpul luptei constructive și educative de neam în plenitudinea puterilor sale intelectuale. Il deplâng școlile din Blaj, societatea gazetarilor, și poporul românesc din rândurile căruia a ieșit și pentru care a muncit

Înmormântarea lui a fost Sâmbătă 9 Octomvrie în cimitirul din Blaj.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii!